

ZAMONAVIY JISMONIY MADANIYAT NAZARIYASI RIVOJLANISH TENDENTSIYASINING BASHORATLI-AMALIY JIHATI

Toshtonov Baxtimurod Baxromjon o'g'li

Andijon shahar 20-maktab o'qituvchisi

Annotasiya:

Ushbu maqolada zamonaviy jismoniy madaniyat nazariyasining rivojlanish tendentsiyasining namoyon bo'lish shakllari, ya'ni bashoratli-amaliy jihatini ochib berilgan. Shu bilan birga umumiy ilmiy tendentsiyalar va xususiy ilmiy tendentsiyalarning o'zaro bog'liqligi yoritilgan. Xulosa sifatida berilgan tavsiyalarni amaliyotga tatbiq etish samaradorligi izohlangan.

Kalit so'zlar: jismoniy madaniyat, zamonaviy jismoniy madaniyat, rivojlanish, tendentsiya, bashoratli-amaliy jihat, o'zaro bog'liqlik, nazariya, o'z-o'zini rivojlantirish, o'zini takomillashtirish.

Аннотация:

В данной статье раскрыты формы проявления, т. е. прогностно-практический аспект тенденции развития современной теории физической культуры. При этом освещается взаимосвязь общенаучных тенденций и частных научных тенденций. В заключение объясняется эффективность применения на практике приведенных рекомендаций.

Ключевые слова: физическая культура, современная физическая культура, развитие, тенденция, прогностико-практический аспект, взаимосвязь, теория, саморазвитие, самосовершенствование.

Abstract:

This article reveals the forms of manifestation, i.e. the predictive and practical aspect of the trend in the development of the modern theory of physical culture. At the same time, the interrelation of general scientific trends and private scientific trends is highlighted. In conclusion, the effectiveness of the practical application of these recommendations is explained.

Keywords: physical culture, modern physical culture, development, trend, prognostic and practical aspect, interrelation, theory, self-development, self-improvement.

Amaliyotga faol xizmat qilishi mumkin bo'lgan nazariyani yaratish uchun nafaqat hozirgi paytda nima va qanday sodir bo'lishini bilish, balki kelajakdagi voqealar jarayonini oldindan bilish, ularning tendentsiyalari va qonuniyatlarini aniqlash kerak.

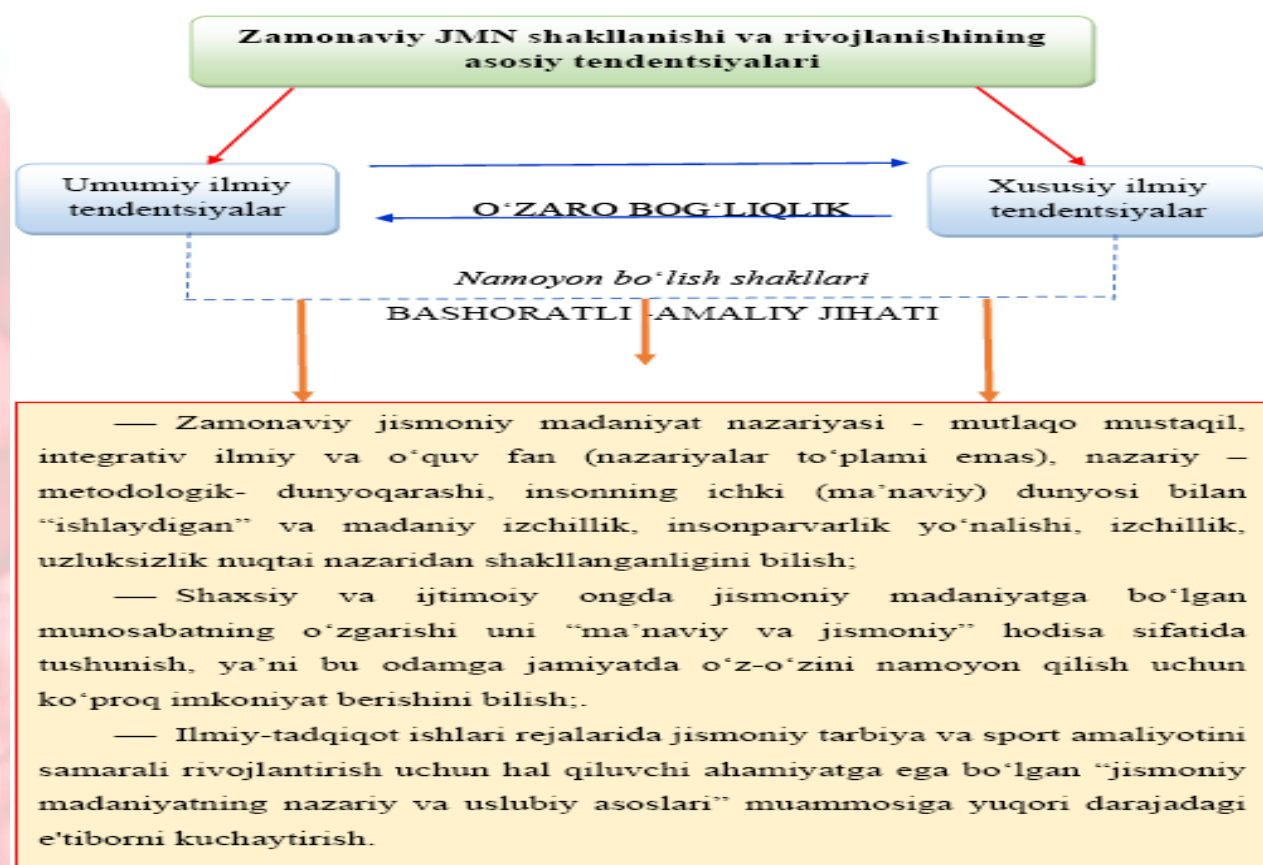
Ko'pgina olimlarning fikriga asoslanib, ishimizning barcha oldingi boblarini (shu jumladan zamonaviy jismoniy madaniyatning shakllanishi va rivojlanishining aniqlangan tendentsiyalarini) mazmunli tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, zamonaviy jismoniy madaniyatning istiqbolli rivojlanishi, albatta, inson va jamiyat hayoti bilan bog'liq quyidagi jihatlarga e'tibor qaratildi:

- jismoniy madaniyatni rivojlantirishning kelajakka qaratilgan yangi istiqbolli modeli, uning mohiyatini umumiy madaniyat turi sifatida chuqurroq anglash bilan bog'liq;
- uning yaxlit shaxsni shakllantirish, jismoniy ma'naviyat, jismoniy shaxs sifatida ro'yobga chiqarish maqsadlarini belgilashga asoslangan yangi kengayib borayotgan kontseptual va metodologik bazasi.

Umuman olganda, jismoniy tarbiya sohasidagi ko'plab tadqiqotchilar JMN(Jismoniy madaniyat nazariyasi) shakllanishining turli jihatlari bo'yicha ishladilar va ishlashni davom ettirmoqdalar (V.K.Balsevich, M.ya.Vilenskiy, yu.M.Nikolayev, L.I.Lubisheva va boshqalar). Ishimiz materiallari ularning bir qator qoidalariga tayandi. Ular chambarchas bog'liqligi va uning rivojlanishining ta'kidlangan asosiy tendentsiyalariga mos keladi va aslida ularning kelajakdagi davomi hisoblanadi.

Shu munosabat bilan, hozirgi vaqtda bir qator shoshilinch choralarni amalga oshirish juda zarur (1-jadval):

1-jadval. JMNning zamonaviy rivojlanish tendentsiyalari mazmunidagi bashoratli va amaliy jihat

Zamonaviy jismoniy madaniyat nazariyasi - mutlaqo mustaqil, integrativ ilmiy va o'quv fan (nazariyalar to'plami emas), nazariy – metodologik- dunyoqarashi, insonning ichki (ma'naviy) dunyosi bilan "ishlaydigan" va madaniy izchillik, insonparvarlik yo'nalishi, izchillik, uzluksizlik nuqtai nazaridan shakllanganligini tushunish zarur.

Jismoniy madaniyat sohasidagi ishlarning tahlili zamonaviy jismoniy madaniyat nazariyasi shakllanishining asosiy rivojlanish tendentsiyalari (ham umumiy ilmiy, ham xususiy ilmiy jixati) aniqroq ko'rini boshladi. Bularning barchasi jismoniy madaniyatning mohiyatini chuqurroq ma'naviy va jismoniy tushunishga asoslangan ushbu nazariyaning mustaqil, madaniyatga yaqin maqomini, uning modernizatsiya qilingan kontseptual va uslubiy (metodologik) bazasini tushunishga imkon berdi. Uning markazida yaxlit shaxs joylashganligini aytish o'rinli. Zamonaviy jismoniy madaniyat nazariyasining shakllanishi va rivojlanishida, albatta, hal qilinmagan ko'plab muammolar mavjud, ammo uning mustaqilligini tushunish (nazariyalar to'plami emas) – bu boshlang'ich uslubiy pozitsiya bo'lib, yaqin kelajakda uning yanada jadal rivojlanishi uchun muhim asoslarni beradi (aniqlangan tendentsiyalarni hisobga olgan holda).

Jismoniy madaniyat haqidagi mentalitetning individual va jamoat ongida muhim darajada tub o'zgarish-uni "ma'naviy-jismoniy" hodisa sifatida tushunish, uni haqiqatan ham insonning umumiy madaniyatining teng turiga aylantirish va unga jamiyatda o'zini o'zi anglash uchun katta imkoniyatlar berish (nafaqat salomatlikni mustahkamlash, sog'lom turmush tarzini shakllantirish).

Zamonaviy jismoniy madaniyat nazariyasining rivojlanishi, uning tobora ortib borayotgan axborot mazmuni, ob'yektivligi va daliliy kuchi, shuningdek umumiy madaniyatning nazariy asoslariga yaqinligi, jismoniy tarbiya sohasida to'plangan potentsial imkoniyatlarning erta ochilishini va uning inson shakllanishi va jamiyat rivojlanishidagi global ahamiyatini dolzarblashtiradi.

Bu jismoniy madaniyatning mohiyatini ma'naviy-jismoniy hodisa sifatida zamonaviy tushunish, bu o'z-o'zini rivojlantirish, o'zini takomillashtirish va umuman hayot davomida inson salohiyatini anglash maqsadida ijodiy vosita faoliyati orqali amalga oshiriladi, bu esa, uni faqat somatik rivojlanish vositasi sifatida qabul qilishni inkor qiladi. Umuman olganda, odamlarni ushbu turdagi madaniyatning muvaffaqiyatli hayot uchun o'ta muhimligini anglashga olib kelishidir.

Adabiyotlar

1. Николаев, Ю. М. Теория физической культуры: современные подходы / Ю.М. Николаев. - СПб.: Олимп-СПб, 2010. – 110 с.
2. Субетто, А. И. Закон роста и идеальной детерминации в истории и философии образования // I-ая научная сессия отделения образования Петровской академии наук и искусств: сборник науч. тр. / под ред. А. И. Субетто, В. А. Щеголева. – СПб., 1993. – С.9-13